

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen

MEDITATIE

Het Opstandingsleven

"Indien gij dan met Christus opgewekt zijt, zo zoekt de dingen die boven zijn, waar Christus is, zittende aan de rechterhands Gods"

Kolossensen 3:1

Van nature zoekt niemand de dingen die boven zijn. Een gevallen mens zoekt alleen maar de dingen die beneden zijn. Het aardse heeft de liefde van zijn hart. Hij is druk met de dingen van dit tijdelijke leven. Hij werkt aan eigen eer een aanzien.

Is dat bij u ook nog de werkelijkheid? Dat is een teken dat u nog dood bent in de zonden en de misdaden. Dat is een bewijs dat u niet met Christus opgewekt bent. U kent het ware leven niet. Het opstandingsleven is u vreemd.

De mens heeft zich in Adam losgemaakt van de God des levens. Een wonder is noodzakelijk zal het wel zijn voor de eeuwigheid. De Zaligmaker heeft dit duidelijk uitgesproken tot Nicodémus: "Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, tenzij dat iemand wederom geboren wordt, hij kan het Koninkrijk Gods niet zien". De levensvernieuwing van binnenuit door de onwederstandelijke werking van de Heilige Geest is noodzakelijk. De Heere wil het werken. Zijn welbehagen gaat gelukkig voort tot de laatste zal zijn toegebracht. Het brengt u op de knieën met de bede: O God, wees mij zondaar genadig. Zou iets voor de Heere te wonderlijk zijn? Gods Kerk is voorwerpelijk in Christus gestorven, begraven, opgewekt en ten hemel gevaren. Maar wat Gods Kerk voorwerpelijk in Christus is, moet onderwerpelijk uitgewerkt worden. De Heere wekt op tot het opstandingsleven. De zonde wordt gekend, beweend en beleden. De liefde Gods wordt in het hart uitgestort. Het leven verandert van keus en koers. De bede wordt geboren: Heere, wat wilt Gij dat ik doen zal? De heerschappij der zonde wordt verbroken. De oude mens gaat afsterven en de nieuwe mens gaat opstaan.

Tot de wereld wordt gezegd: wereld, u hebt mij lang genoeg bedrogen. De wet

Gods overtuigt en beschuldigt, maar vertroost niet. Een langzame dood wordt onder de wet gestorven. Het wordt door de wet sterven aan de wet, sterven aan alle eigengerechtigheid, om het leven te zoeken en te vinden in Christus. Want het einde der wet is Christus. De wet is tuchtmeester tot Christus. Het leven van zelfverbetering eindigt in een puinhoop. Het zichzelf opknappen mislukt, opdat er plaats komt voor Christus en Zijn gerechtigheid. Een gelukkige mislukking. Als het leven van zelfverbetering nooit zou mislukken, zou er geen plaats komen voor het werk en de Persoon van Christus. In Hem is alles te vinden wat een arme, schuldige zondaar nodig heeft. Al de eigen werken worden afgekeurd. Zij kunnen geen betaling vormen voor de zonden en schulden. Er is maar één betaalmiddel: Het werk en het bloed van Christus.

Wie met Christus is opgewekt zoekt de dingen die boven zijn, zoekt de schatten die Christus verworven heeft voor Zijn Kerk. Christus heeft vrede verworven voor opstandelingen. Hij heeft genade verworven voor des doods schuldigen. Hij heeft liefde verworven voor vijanden. Hij heeft rijkdom verworven voor armen.

Het zoeken van de dingen die boven zijn is het allervoornaamste. De Heere zegt Zelf in Zijn Woord: Maar zoekt eerst het koninkrijk Gods en Zijn gerechtigheid, en al deze dingen zullen u toegeworpen worden. Mag u daarmee bezig zijn?

Wereldse rijkdom is vergankelijk. Wat baat het een mens de gehele wereld te winnen en schade te lijden zijner ziel? Hebt u nog geen enkele behoefte aan de dingen die boven zijn? U zult eeuwig omkomen in de dingen die van beneden zijn. Zoekt toch de Heere terwijl Hij te vinden is, roept Hem aan terwijl Hij nabij is.

Hebt u door genade het opstandingsleven leren kennen, maar bent u veranderd in de genade? Hebben de dingen van beneden een grote plaats in uw leven gekregen? Bekeert u daarvan, opdat het opstandingsleven blijkt tot eer van God. Wie met Christus is opgewekt,

zoekt de dingen die boven zijn.

Bij Christus is raad te vinden voor raddelozen. Hij maakt blinden ziende. Hij houdt het opstandingsleven in stand. Want op dat leven worden helse aanslagen gepleegd. De overblijvende zonde is sterk. Christus is evenwel het leven van Zijn Kerk. Christus houdt het geloof in stand. Hij oefent in lijdzaamheid, in onderworpenheid. Hij oefent in hoop, verwachting en vertrouwen. Hij oefent in kruisdragen. Hij schenkt gebedsoefeningen. Christus geeft kracht in de strijd tegen de vijanden.

Op de dag van de wederkomst zullen Gods kinderen met Christus geopenbaard worden in heerlijkheid. De ziel zal voor eeuwig verbonden zijn met een verheerlijkt lichaam om dan eeuwig God groot te maken en te eren.

A. van Heteren

Van de Redactie

Inhoud

In dit nummer van ons blad is een meditatie van ondergetekende opgenomen over Kolossensen 3:1 "Het opstandingsleven". Ds. M.C. Tanis schrijft over 2 Tim. 3:6 en 7 onder het opschrift "Wat kan er zijn in de gemeente" en hij schrijft een kort stukje onder de titel "Uit elkaar gegroeid". Ds. P. Roos levert een bijdrage onder de titel "Het museum". Ds. P. den Butter vervolgt zijn serie over de woorden van Agur en er is een column van zijn hand geplaatst over de doop. Ds. K. Hoefnagel beantwoordt in zijn vragenrubriek een vraag over het juiste Godsbeeld. Van mijn hand een artikel over Bernardus Smytegelt.

Hemelvaartsdag

Donderdag 1 mei D.V. zal de hemelvaart van Christus herdacht mogen worden. Christus is Zijn Kerk voorgegaan en is heengegaan om plaats te bereiden voor de Zijnen. Christus is nu gezeten aan de rechterhand van Zijn Vader totdat Hij zal wederkomen om te oordelen de levenden en de doden. Dat zal pas gebeu-

ren als de laatste zal zijn toegebracht. Het welbehagen des Heeren gaat op deze aarde voort. Zondaren worden getrokken uit de macht der duisternis en tot onderdanen gemaakt van Christus. Mag u al een onderdaan zijn?

Urk Eben-Haëzer

Ds. A.C. Uitslag zal D.V. zaterdag 24 mei bevestigd worden als predikant van de Chr. Ger. Kerk Eben-Haëzer door ds. A. van Heteren. De bevestigingsdienst begint om 11.00 uur. De intreedienst begint om 14.30 uur. In de zaal van de kerk is er tussen de diensten door gelegenheid om een kop koffie te drinken of gebruik te maken van een broodmaaltijd voor degenen die van ver komen. Na de middagdienst is er gelegenheid om de fam. Uitslag te ontmoeten in een van de zalen van de Eben-Haëzerkerk waar u koffie of thee zal worden aangeboden.

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer van ons blad zal D.V. donderdag 8 mei verschijnen. In verband met Hemelvaartsdag kopij graag binnen woensdag 30 april.

AvH

Ambtelijke praktijk

WAT KAN ER ZIJN IN DE GEMEENTE

2 Tim. 3: 6 en 7

Welk een beeld houdt Paulus Timotheüs voor en in hem aan ons. Bij het denken aan het tijdsbeeld moet het niet blijven. Het naast zich neerleggen mag niet gebeuren. Er gemakkelijk over denken mag er niet zijn. Ook niet de gedachte dat het ons niet zal overkomen. Er mag niet aan gedacht worden dat Paulus vanuit een pessimistische stemming heeft geschreven: levend in de gevangenis, de dood in het gezicht, het besluit ongewijzigd. De Heere heeft Paulus een profetische geest gegeven. In zijn schrijven werd Paulus gedreven door de Heilige Geest. Vandaar ook zijn scherpe woorden of bewoordingen. Het zijn liefdeswaarschuwingen des Heeren en zo ook van Paulus. Met ernst werd ook geschreven: heb ook een afkeer van dezen (vs. 5). Op de algehele verworping heeft Paulus gewezen en dat mag niet voorbijgezien worden. Het is er in de eindtijd. Maar aangrijpend ontzettend.

Wolven in schaapskleren

In de gemeente schijnheiligheid, hypocrisie, huichelarij. En nu al zegt Paulus zijn er in de gemeente personen die een masker dragen. Het zijn schijnvromen. Zij doen zich voor alsof zij vroom zijn, maar het zijn wolven in schaapskleren. Ze zijn niet altijd te doorzien. Niemand had Judas door. We weten ook welk een plaats Simon de tovenaer had. De huichelaars in Efeze leven voor zichzelf en willen mensen winnen. Paulus had dit door. Op zijn reizen heeft hij schijnapostelen ontmoet. Bedrieglijke arbeiders heeft hij leren kennen. Ze deden zich voor als apostelen van Christus. Als dienaren van de gerechtigheid. In hen zag hij de satan. Die treedt op als een engel des lichts. Hij vertoont zich niet in zijn ware gedaante omdat hij verwacht dat de mensen die hij wil verleiden hem niet zullen gehoorzamen. Vandaar dat hij zich gedraagt als Gods dienaar en doet alsof hij een boodschap van God doorgeeft. Aangrijpende dingen heeft Paulus in de gemeente ontdekt. Wanneer nu Paulus zegt dat Timotheüs geen gemeenschap mag hebben met bepaalde personen, dan wijst hij er ook op waarom hij het verbiedt. Ze zijn in de gemeente van Efeze als dwaalgeesten aanwezig. Ze zijn aan het werk. Timotheüs, het komt aan op waakzaamheid.

Waakzaamheid

Dat houdt wat in. Steeds wakker zijn. Op je hoede zijn. Opletten. Open ogen. Open oren. Zich niet laten meevoe-

ren door mooie woorden of bepaalde handelingen. Als Paulus aan personen denkt noemt hij geen namen. Ze zullen Timotheüs bekend zijn of bekend worden wanneer hij hun gangen nagaat. De dwaalleraars gaan zeer geraffineerd te werk. Men sluipst in de huizen. Ze kloppen zomaar niet ergens aan, maar weten naar welk adres ze gaan. Ze sluipen in de huizen, zegt Paulus. Paulus bedoelt niet dat ze als dieven te werk gaan. Ze gaan op bezoek als slangen. Heel voorzichtig. Heel vriendelijk. Hartelijk. Meelevend. Informerend. Tijdnemend, want de satan heeft altijd tijd. Het doel van hun komst blijft voor ogen staan. Mensen winnen. Mensen inwinnen. Voor zichzelf en voor hun gedachtegang. Dit geslacht is nog niet uitgestorven. Dat kan ook niet. Want de satan leeft en werkt nog. Ook moet niet vergeten worden dat hij in de eindtijd zijn slag zal slaan. Vandaag kunnen ook personen bij bepaalde gemeenteleden op bezoek gaan. Men gaat met de gedachte: daar kan ik wel wat bereiken. Men heeft het een en ander gehoord. Onder het genot van een kopje koffie wordt het een en ander gevraagd. Hoe het kerkelijk leven bevalt. Of dat men het met dit of dat wel eens is. Het gaat over de dominee, de kerkenraad, de gang van zaken in de gemeente. Dit alles behoort tot het menu. De bezoeker merkt op een bepaald moment op dat hij niet alleen staat in de gemeente. Of er wordt gezegd: zoals u denkt, denken er verschillenden onder ons. Samenvattend: wat is het doel van het bezoek, van het gesprek? Dat men weer iemand gewonnen heeft. Afspraken worden gemaakt voor verder contact. Ook contact met anderen. Zo kan men listig ondergronds, omturnend bezig zijn, in de hoop dat er groeiende aanhang komt voor hun standpunt in de gemeente. Want als dat gebeurt, dan begint verandering te dagen. Zo kan het toegaan vandaag. Het is triest dat het gezegd moet worden. Zo gaat het soms toe. Het karakteristieke wat Paulus schrijft en welke methode men volgt in zijn dagen is aangrijpend. In de huizen geslopen nemen ze de vrouwkens gevangen (vs. 6).

Inpalmen.

Voor zich inwinnen is het hoofddoel van de dwaalleraars. Ze hebben het gemunt op vrouwkens of te wel vrouwtjes. Die uitdrukking door Paulus gebruikt, vrouwkens, is niet denigrerend bedoeld. Hij heeft het niet over de vrouw in het algemeen, maar denkt aan een bepaald soort vrouwen. Hij denkt aan hen die niet volwassen zijn geworden. Onnozel zijn gebleven, en niet uitgegroeid tot zelfstandigheid. Het zijn personen die te paaien zijn en gemakkelijk over te halen

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk. Verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter en Ds. A. van Heteren, Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Kopij voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" zenden naar:

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, tel. 0527-688978

ADMINISTRATIE:

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk.

Telefoon: 0184-669116.

Fax: 084-2220131.

Email: pand@solcon.nl

Girorek. 70.43.50 t.n.v. Stichting

Bewaar het Pand te Streefkerk.

Abonnementsprijs € 10,- per jaar.

Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 8 dollar per jaar.

Advertenties € 0,39 per mm met een kolombreedte van 6 cm.

Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

zijn. Ze zijn te beïnvloeden. Nu moeten we onthouden dat deze karaktertrek niet alleen bij vrouwen kan voorkomen. We zien het ook bij mannen. Nodig is dat een ambtsdrager, bijzonder een predikant, enige kennis heeft van psychologie. Van mensenkennis. Het doorzien van mensen. Daartoe moet ook het gebed zijn tot de Heere. Tot leiding. Tot zegen van de gemeente. Tot waarschuwing en zelfs tot aanspreken. Ik vrees dat het laatste in onze tijd van slapheid weinig voorkomt. Paulus deed het en het mocht bij zijn zoon Timotheüs niet ontbreken. De dwaalgeesten trokken er overdag op uit. Overdag waren de vrouwen thuis. Zij gingen naar een bepaald soort vrouwen. Anderen die ook thuis waren, gingen zij voorbij, want ze wisten dat ze daar bot zouden vangen. Nu staat er iets van de vrouwen die ze bezochten. Ze waren met zonden geladen en werden door menigerlei begeerlijkheden gedreven (vs. 6). Al de bezochte vrouwen hadden een verleden. Dat verleden nu bleef spreken. Soms heel sterk. Ze konden er niet los van komen. Vleselijke begeerten konden zo werken. Ze waren soms een stuurloos schip gelijk, zij hadden geen vrede. Geen rust. Daarbij kwam nog het gevoel van niet begrepen te worden door anderen. Het contact met de dwaalleraars deed veel. Er was begrip. Het luisteren naar hen werkte. De zon brak door. De overweging rijpte dat het nare uit het leven gebannen zou worden wanneer zij nauwgezet de aanwijzingen en de gegeven instructies zouden opvolgen. De prediking van de dwaalleraars had

hen gegrepen. Ze raakten ervan in de ban. Ze doen en laten wat hun gezegd werd. Maar ze kwamen niet tot de kennis van de waarheid Gods. De waarheid die naar de godzaligheid is. De ware vrede werd niet ondervonden. Het echte rusten werd gemist. De enige troost in leven en sterven werd niet gekend. Wat is vandaag waken en bidden toch geboden. Er zijn wat geesten uitgegaan. Leer en leven dienen gegrond te zijn in de Heilige Schrift en het belijden van de kerk. Dan zullen we niet beschaamd uitkomen. Dat beheerse ons. Daarvoor moet steeds het gebed zijn.

M.C. Tanis

UIT ELKAAR GEGROEID

In een gesprek werd gezegd: we zijn als broer en zus uit elkaar gegroeid. We hebben dezelfde opvoeding gehad. We gingen naar dezelfde kerk. Catechisatie hebben we gehad. Onze huiselijke en kerkelijke opvoeding was goed. Maar geleidelijk aan werden we van elkaar verwijderd. Mijn broer ging er anders over denken. Kritiek was er op ouders en kerk. Er moest meer ruimte en vreugde zijn. De gevonden kerk trok hem aan. Zijn conclusie was: daar heb ik het gevonden. Het verschil in geestelijk denken en levenswijze heeft geleid tot afstandelijkheid. Jammer! We zijn uit elkaar gegroeid! Dit gesprek doet me denken aan ons kerkelijk leven. Zijn wij ook niet uit elkaar gegroeid? Is bezinning op de vraag hoe dit gekomen is niet noodzakelijk?

M.C. Tanis

lijk? Had zij niet onderdanig dienen te blijven en nooit de plaats van haar meesteres mogen innemen?

Kijk, als deze dingen gebeuren, dan stuiten ze ons op de een of andere manier tegen de borst. We kunnen er de schouders over ophalen en onszelf vertellen, dat deze dingen nu eenmaal gebeuren, maar het er mee eens zijn.... Nee, dat niet. Eigenlijk vinden we dit onverdragelijke dingen.

Maar ja, ze gebeuren inderdaad. Agur heeft het gezien en wij kunnen hetzelfde constateren. De dingen gaan lang niet altijd zoals ze eigenlijk behoren te gaan. Er is onrecht. Er is oneerlijkheid. Er gebeuren dingen die ongepast zijn. En dat alles maakt het leven vaak moeilijk en teleurstellend. Zeker, als we er persoonlijk mee in aanraking komen.

Slaven die heersen

Er zijn knechten, die heersen. Hoe ze aan de macht gekomen zijn zullen we nu maar even in het midden laten, maar er zijn knechten die de lakens uitdelen. Het komt om zo te zeggen voor in gezinnen en in bedrijven. Het vindt plaats in de maatschappij, de staat. Leaders hebben vaak de zaak verknoeid of knechten hebben geïntigreerd, maar het resultaat is dat knechten, slaven, aan de touwtjes trekken. En het resultaat? De slaaf die door zijn meester veel te veel begunstigd is of de onderdaan die op een listige manier omhoog geklommen is, gaat zich verheffen. Hij wordt arrogant en buit zijn positie uit en wordt soms een gesel voor anderen. Het spreekwoord zegt het ook: Als niet komt tot iet dan kent iet zichzelf niet.

De Bijbel geeft er voorbeelden van. Denk eens aan de Ammonietische knecht, die we als Tobia in het boek Nehemia tegenkomen (2:10). Van afkomst stelde hij niet veel voor, maar hij heeft kans gezien hoger te klimmen en nu denkt hij dat hij het zich wel veroorloven kan ook een grote mond te hebben net als zijn chef Sanballat. Een ander voorbeeld is Haman in het boek Esther (3:1). Ook hij heeft het ver gebracht toen de koning hem een vooraanstaande positie gaf. Wat is hij zich toen veel gaan verbeelden! En wat te denken van Jerobeam, die aanvankelijk knecht van Salomo was (1 Kon. 11:26), maar later zelf koning werd en toen heel wat schade berokkend heeft aan het volk?

Agur heeft zich eraan gestoten toen hij dergelijke dingen zag. Net zoals de Prediker dat deed: 'Er is nog een kwaad dat ik gezien heb onder de zon als een dwaling, die van het aangezicht van de overste voortkomt. Een dwaas wordt gezet

Bijbelstudie

Woorden van Agur - 15

Spr. 30:21-23: Onverdragelijk

Opnieuw maakt Agur gebruik van een getallenspreuk. U weet wel, eerst heeft hij het over drie dingen en daarna over vier. Dit keer dingen, die onverdragelijk zijn. Dingen, waarvan de aarde ontsteld raakt; dingen, die de mensen niet dragen kunnen. Want de hier genoemde dingen gaan tegen alle orde en regel in en behoren in feite niet plaats te vinden. Ze zijn in strijd met alles wat billijk en rechtvaardig is en als ze wel gebeuren veroorzaakt dat onvrede, ongenoegen, innerlijk verzet. Ga maar na.

Vier voorbeelden

Wat denkt u van een knecht, die heerst? Duidelijker nog: wat denkt u van een slaaf die regeert? Een slaaf hoort niet op een troon. Die hoort te dienen en wel terdege zijn plaats te weten. En wat

denkt u van een dwaas mens? Hoort zo'n dwaas genoeg, ja overvloed van brood te hebben? Iemand, die zijn leven in dwaasheid doorbrengt en te lui is om te werken, zal die eten en dan ook nog meer dan genoeg eten? Zo iemand behoort de gevolgen van zijn dwaasheid te voelen. Misschien dat hij dan een keer wijs wordt.

En een hatelijke vrouw? Een vrouw die links en rechts grauwen en snauwen uitdeelt en nooit tegen iemand een vriendelijk woord spreekt? Vindt u dat zij tot een trouwdag moet komen? Je zou toch zeggen: Dat mens verdient het om alleen te blijven. Wie zal er ooit verliefd op haar kunnen worden?

Tenslotte is er ook nog een slavin, de vrouwelijke collega van de al eerder genoemde slaaf. Wat zouden we ervan zeggen als die slavin de erfgename van haar meesteres blijkt te zijn? Is dat bil-

in grote hoogheden, maar rijken zitten in de laagte. Ik heb knechten te paard gezien en vorsten, gaande als knechten op de aarde' (10:5-7).

Ja, deze dingen gebeuren en als ze gebeuren zijn het vaak oordelen die de Heere brengt. Zo staat het bijvoorbeeld in Jes. 3:4,5: 'En ik zal jongelingen stellen tot hun vorsten en kinderen zullen over hen heersen; en het volk zal gedrongen worden de een tegen de ander en een iegelijk tegen zijn naaste; de jongeling zal stout zijn tegen de oude, de verachte tegen de eerlijke'. Maar onverdragelijk blijft het. Het druist tegen alles in.

Dwazen die overvloed hebben

Net zoals het onverdragelijk is als wanneer een dwaas met brood verzadigd wordt en dus bepaald geen gebrek lijdt. Past zoiets bij een dwaas? Bij een dwaze man zoals Nabal, de man van Abigail, die zich dronken zat te drinken? (1 Sam. 25:36). Of bij de dwaze koning van het Tienstammenrijk, die Ela heette en van wie we lezen dat hij zich in zijn paleis dronken dronk? (1 Kon. 16:9,10). Of die andere koning, Belsazar, van wie we lezen dat hij zich met zijn geweldigen tegoed deed aan sterke drank, die hij dronk uit de geheiligde bekers uit de tempel des Heeren. En dat deed hij nota bene in de nacht die de laatste zou worden van zijn aardse leven... (Dan. 5:4,30).

Zulke dwazen misbruiken Gods gaven. Ze vergeten ook waar ze zelf vandaan komen. Ook zij zijn arrogant en zelfgenoegzaam en een plaag voor anderen. Wat is er al veel gezocht onder het schrikbewind van zulke parvenues.

Hatelijke vrouw

Kijk ook nog eens naar die hatelijke, snauwerige vrouw, die helemaal niets aantrekkelijks heeft. Zou zij iemands liefde kunnen opwekken? Dat ze lelijk is is niet eens het ergste. Dat haar karakter lelijk is, dat is veel erger. Bits is ze, ruzieachtig, zuur. Haar tong is scherp. Een vriendelijk woord moet je van haar niet verwachten. En toch - hoe bestaat het - is er iemand die haar ten huwelijk vraagt. Niemand snapt er wat van. Iedereen vindt die man maar een arme hals. Je kunt wel zien, dat liefde blind is, zeggen de mensen dan.

Maar iedereen is er wel van overtuigd dat die man het netje over zijn hoofd getrokken krijgt. En die vrouw die toch al zo zuur was, wordt nu nog zuurder. Nog onverdragelijker. Ze gaat haar positie als getrouwde vrouw ook nog misbruiken en wordt een plaag voor heel haar omgeving. Salomo had haar ook gezien en hij is van mening dat je beter op een hoek van het dak kunt zitten dan samen

met zo'n vrouw in één kamer en aan één tafel.

In plaats van 'hatelijke vrouw' kunnen we ook lezen 'slechte vrouw'. En dan is het net zo waar. Een slechte vrouw. Van haar gaat natuurlijk ook een slechte invloed uit. Zie het maar bij Izebel, die voortdurend haar man Achab op een verderfelijke manier zocht te beïnvloeden. Zie het ook bij Herodias, die zich geen rust gunde voordat ze haar paramour Herodes zover had dat hij Johannes de Doper liet onthoofden. Horen zulke vrouwen niet achter tralies te zitten, levenslang? In ieder geval zouden zulken nooit moeten trouwen.

In de tekst is ook sprake van een slavin die de plaats van haar meesteres inneemt. Hoe dat zover gekomen is? Heeft ze kans gezien de gunst van de man van haar meesteres te winnen, zodat deze haar verkiest boven zijn eigen vrouw? Of heeft ze kans gezien via allerlei listen haar meesteres van haar plaats in te dringen, zodat ze nu haar plaats inneemt en alles wat haar meesteres toebehoorde in de wacht heeft weten te slepen? Ook dat is iets onverdragelijks. Zeker als die vroegere slavin zich ook nog gaat verheffen en arrogant wordt. Dat deed Hagar, van wie we lezen dat zij zich tegen haar meesteres Saraï begon te verheffen (Gen. 16:4)

Actuele voorbeelden

Dat zijn de voorbeelden, die in onze tekst genoemd worden. Natuurlijk dacht Agur hierbij aan verschijnselen zoals hij die in zijn tijd tegen kwam. Vandaar dat hij spreekt over slaven en slavinnen. Maar we zien in onze tijd, die in allerlei opzichten sterk veranderd is vergeleken bij de dagen waarin Agur leefde, dingen die met wat Agur noemt vergelijkbaar zijn.

Er zijn nog altijd van die parvenues, die naar boven knikken en naar beneden trappen en zo alsmaar hoger klimmen op de maatschappelijke ladder en onuit-

staanbaar worden. Er zijn dwazen, die hun lichaam verwoesten met drugs en die toch uitkeringen weten te bemachtigen en in bepaalde gevallen zelfs nog in de watten gelegd worden. Er zijn nietsnutten, die weigeren om een baantje te zoeken en die toch kans zien om in onze sociale welvaartsstaat goed aan hun trekken te komen.

Hoeveel schuldigen lopen ongestraft rond, losgelaten op grond van een onbenulligheidje? Hoeveel mensen, die zelf het slachtoffer werden van een misdrijf en daar hun leven lang de last van meedragen, worden behandeld alsof ze het misdrijf zelf hebben uigelokt. De wereld is vol van onverdragelijke en onuitstaanbare dingen en een mens kan zich er gruwelijk aan ergeren.

Ons er niets van aantrekken? Het zou jezelf maar eens moeten raken! Agur heeft immers wel gelijk als hij zegt dat de aarde zich erover ontroert. Laat de aarde dat maar doen! Laat onze ziel ook maar ontroerd zijn bij het zien en horen van al het onrecht dat onder de zon geschiedt. Onrecht waar geen verweer tegen is. Onrecht waar een mens zowel in het lichaam als in de ziel onder zuchten kan.

Prediker had het ook in zijn dagen al gezien. 'Daarna wendde ik mij en zag aan al de onderdrukkingen die onder de zon geschieden; en ziet er waren de tranen der verdrukten en dergenen die geen trooster hadden; en aan de zijde van hun verdrukters was macht; zij daarentegen hadden geen vertrooster' (4:1).

Maar gelukkig, God ziet het ook. Hij aanschouwt ook deze moeite en dit verdriet, opdat we het in Zijn hand zouden geven. En eens worden de dingen recht gezet. In de dag des gericht. Als... als we dan zelf maar in dat gericht kunnen bestaan... Wat denkt u, zou dat kunnen?

P. den Butter

Kerkelijk actueel

HET MUSEUM

De gedachte, die kortgeleden werd gelanceerd over het refomuseum, laat me nog niet los. Ik eindigde er mijn vorige artikel mee. Als ik me in gedachten verplaats naar jaren later, zeg maar het jaar 2040, dan kan ik me voorstellen dat men met verwondering terugblikt op het verleden van de kerk. Ik waag een poging om u daarin mee te nemen.

goud

Ik eindigde met de gedachte dat de Bijbel en zeker ook de Gereformeerde Belijdenis ooit in de vitrine terecht komen. Dat behoeft niet eens letterlijk te gebeu-

ren, het kan ook op figuurlijke wijze. Neem de Statenbijbel. Zo'n mooie Bijbel met koperen sloten in een stevige leren band. Hij zal erkend worden als religieus erfgoed. Na vele jaren zal er misschien

in een bepaald opzicht nog meer van uitgaan dan nu. Hij hoort thuis op de kansel. Een rijk en mooi gezicht. Maar stel u voor dat ons voorgeslacht er ook thuis uit las. Zoals de moeder (?) van Rembrandt. Een Bijbel, zwaar van gewicht, maar evenzeer zwaar van belang en waarheid. Hoe konden de mensen thuis uit zo'n machtig werk lezen? Ons nageslacht zal bedenken dat deze Bijbel onze taal gestempeld heeft, zoals deze nu doorspekt gaat worden met termen uit de sport en de popstijl. Men zal verbaasd staan dat er uitgevers waren, zo lang geleden, die zonder de moderne middelen zo'n magistrale uitvoering konden geven aan Gods Woord. Want daar ging het hen om. Het kan goed zijn dat de taal van de Bijbel verstaanbaar gemaakt wordt, maar is juist die specifieke taal niet een gewijd gewaad voor het eeuwige Woord? En wat zal men zeggen van de Kanttekenaren? Waarin de godgeleerdheid van ons voorgeslacht zo rijk uit mocht komen? Stoer en verheven, eerlijk en majestueus, zo klinkt nu nog steeds de taal van de Statenbijbel. Zo vinden we de koninklijke stijl van Jesaja zelfs terug in de vertaling. Hoe hebben de Kanttekenaren Christus gezien in het Oude Testament? Hoe ver strekte hun kennis van de grondtalen, waarvan ze telkens weer blijk gaven? Men zal in 2040 toch niet moeten zeggen dat deze Bijbel niet meer functioneert en geen plaats meer heeft? Bedolven onder allerlei andere weergaven, die wezenlijke aspecten missen? De tijd zal ooit komen dat men zal zeggen: Ooit geloofde men in deze waarheid. Wat geloven we nu? Wat is nu voor ons nog waarheid?

Ook de Gereformeerde Belijdenis zal tentoongesteld worden. Ik stel me eens voor dat er iemand uit de Evangelische kringen bij staat. Hij zal misschien zich herinneren dat hem geleerd is dat alleen de Bijbel onze achting waardig is. Die Belijdenis was voor hen een papieren paus. Tegelijk zal hij bedenken dat daarna in zijn kring steeds meer het besef doordrong dat die Belijdenis toch een grote betekenis had, als een woordenboek op de Bijbel. Reeds nu horen we regelmatig in die kringen, dat er toch behoefte is aan de Bijbelse leer en de samenvatting van het Woord, omdat we anders gaan leven bij losse teksten en minder bij de hoofdstroom van de Schrift. Het kan best zijn dat daar straks meer behoefte wordt gevoeld aan de aangenomen leer dan in menig kerkelijke kring, waar de band aan de Belijdenis al losser werd. Men zal zich dan ook zeker afvragen waarom dit alles toch langzaam maar zeker werd achtergesteld bij allerlei moderne uitingen. Misschien zal er een hunkering zijn naar de tijd waarin deze Belijdenis echt een plaats had in hart

en leven. Het kan gebeuren dat men dan scherper het proces van toegeeflijkheid en laksheid inzielt dan wij in deze tijd. Juist als we spreken over Schrift en Belijdenis zal de uitholling en de geest van diepe slaap gezien worden van ons geslacht die dit alles zich liet ontnemen. Hoe kon het zijn, zo zal men zeggen, dat de Catechismus, ooit leerstof voor kinderen op de basisschool, niet meer werd begeerd en langzaam maar steeds minder plaats kreeg, totdat niemand er meer naar vroeg. Toen leerstof voor kinderen, nu de klacht van volwassen mensen die zeggen dat we het niet meer begrijpen..... Heeft de kerk destijds onder dit alles geslapen? Zij, die er in opgevoed zijn, hoe konden zij toch in de loop van een mensenleven alle gouden en zilveren vaten in volle zee overboord gezet hebben, terwijl er geen sprake was van noodweer; het gebeurde alleen maar vanuit de behoefte om zo weinig mogelijk ballast te hebben en zo hoog mogelijk op de golven van de tijdgeest voort te gaan over de wereldzee.

En neem dan ook eens het kerkboek, met daarin de psalmen; ik denk aan de psalmbundel van 1773. Men zal het zich herinneren: het begon in de Christelijke gereformeerde kerken met een nieuwe berijming. Want de oude psalmen spraken steeds minder aan en leken hun kracht te verliezen. Er stonden inderdaad verouderde woorden in en er was ook wel iets van de mens in verwerkt aan gegevens die niet in de tekst stonden. Maar was de nieuwe berijming dan echt veel beter? Speelse rijen in plaats van statelijke rijen? Dochteren van koningen werden nu genoemd hoogweledelgeboren vrouwen. Dat neemt niet weg dat de dichtelijke talenten in de nieuwe berijming een zekere schoonheid uitstralen. Maar men vergat toen dat de oude berijmingen, zowel Datheen als die van 1773, een sterke gevoelswaarde hebben voor het hart van de christen. Beter één berijming die centraal wordt gezongen dan drie verschillende boekjes, die allemaal op afstand blijven en nooit een vertrouwde plaats in zullen nemen. En lang na de genoemde kerken, begon zelfs ook de Gereformeerde Gezindte (in engere zin) te spreken over de onverstaaanbaarheid van de psalmen van 1773. Ze kwamen niet te dichtbij, maar wel op afstand achteraan. Dat was in het jaar 2008; toen verschenen er telkens artikelen in de krant die feitelijk suggereerden dat deze berijming niet meer goed kon worden gezongen. En men is ervoor bezweken; gaandeweg ging iedereen het geloven, maar nu zijn we eigenlijk de psalmen kwijt, omdat zo veel verschillende berijmingen wel in de breedte, maar niet in de diepte wortelen. En natuurlijk ook omdat de mensen

Dopen - een leeg ritueel?

Zondag a.s. zal haar baby gedoopt worden. Dan staat de jonge moeder voor het eerst in haar leven bij de doopvont. Daar moet ze zich toch wel op voorbereiden. Maar hoe? Een paar weken na de bevaling zou ze toch nodig weer eens naar de kapper moeten. Eigenlijk ook naar de schoonheidsspecialiste. Haar nagels moeten ook weer eens goed verzorgd worden. Als ze straks voorin de kerk staat moet ze er toch wel goed uitzien.

Ergens anders wordt ook alles gereed gemaakt voor de doop van een pasgeboren kleintje. De baby ziet er wel een beetje bleekjes uit. Daarom: 'Laten we hem even op de zonnebank leggen dan komt de kleur wat bij en dat zal vast heel mooi staan tegen de helder witte doopjurk'. Zo gebeurt het. De mensen in de kerk kunnen nu ook praten over de mooie baby in de mooie jurk. Zit ik nu uit mijn duim te zuigen? Nee, dit is echt gebeurd. Zeker in een of andere lichte kerk? Nee, in kerken van reformatische snit. U wist toch wel, dat daar ook veel uitholling is en dat sacramenten daar soms lege ceremoniën zijn geworden; rituelen zonder verdere betekenis? Nee, niet voor iedereen; gelukkig niet! Maar laten we ons er wel van bewust zijn, dat de verkeerde trend is ingezet en hoe lang duurt het dan nog voordat we onze kinderen dopen puur uit gewoonte of zelfs bijgelovigheid?

Wat denkt u van die keren dat de doopsbediening een soort happening wordt, waar zoveel mogelijk familieleden en vrienden bij aanwezig zijn om daarna in een gezellig samenzijn over van alles te praten behalve over wat God gezegd heeft in het sacrament?

Op school vraagt een meester of juffrouw aan de kinderen of er bij de kinderen thuis wel eens gesproken wordt over de doop en wat die betekent? De kinderen kijken de leerkracht een beetje vreemd en onbegrijpend aan. Over de doop praten? Nee, dat gebeurt bij ons nooit. Echt niet? En toch zijn al die kinderen gedoopt. Toch is bij die gelegenheid gezegd dat wij met onze kinderen in zonden ontvangen en geboren zijn en dat we daarom kinderen des toorns zijn. Is dat aan de kinderen nooit verder uitgelegd? En toch is bij de doopsbediening gesproken over Gods beloften en de vastheid ervan en hoe die beloften gebruikt zouden moeten worden. Is dat ook nooit nader uitgelegd aan de kinderen? Zeg eens eerlijk: Houden we wel van onze kinderen? Zouden we ze graag gered zien?

P. den Butter

toen het vrije lied van de opwekking binnengehaald hebben. De psalmbundel in het museum?

en zilver

Mocht men ooit toch besluiten tot oprichting van zo'n museum met religieus erfgoed, dan heb ik nog enkele attributen in gedachten, die men zeker niet mag vergeten. Ik noem dan eerst het groene lampje. Nu reeds weten de meeste niet meer dat het ooit in veel kerken een plaats had, boven de kansel. Dat was van een heel andere tijd. Toen waren de plaatsen verhuurd, zodat de kerkgangers een eigen plaats hadden. Terecht plaatste men daarbij een vraagteken. Het was eigenlijk niet goed te keuren. Maar, vanwege die eigen plaatsen werd het de gasten en vreemdelingen niet makkelijk gemaakt de diensten bij te wonen. Voor hen was het groene licht. Wat een opluchting als eindelijk om drie minuten voor de aanvang het lampje ging branden. Soms stonden de paden vol met mensen, die erop wachtten. Zo kort voor de dienst zocht men dan snel een goede plaats uit. Toen echter de eigen plaatsen, de betaalde plaatsen zelfs, waren afgeschaft, was er niet veel veranderd. Vreemden, die rechtmatig mochten plaatsnemen, overal en waar dan ook, werden niet zelden van hun plaats gejaagd met hier en daar een grauw en een snauw. Men betaalde dan wel niet meer voor de plaats, maar men betaalde vrijwillige bijdragen. Was er eigenlijk wel zo veel verbeterd? We zijn het lampje kwijt. Maar....., ook die volle gangpaden van mensen die wisten dat daar de waarheid werd gepreikt. Het hongergevoel is sindsdien sterk afgenomen. Waarom trekt de prediking de mensen niet meer? Er was een tijd dat de rechte prediking, zeker ook binnen onze kerken, mensen van buiten de gemeente trok, omdat die prediking nog vertrouwen wekte. Maar wat zegt nu het naamplaatje aan de gevel van de kerk?

Zeker zullen ook de collectezakken aan de lange stok niet ontbreken. Ze zijn nu vrijwel overal verdwenen, al zijn er nog enkele gemeenten onder ons die deze praktijk nog kennen. Je kon er met genoeg naar kijken. De broeders diakenen, voorzien van zwarte handschoenen, trokken met een zekere stemmigheid, door de paden, van plaats tot plaats en van mens tot mens. Dat gebeurde dan onder plechtig gezang. Toen heel gewoon, zal men zeggen, maar er ging wel echt wat van uit. Misschien had die manier van offeren toch wat meer een persoonlijke kleur, al is er geen kwaad woord te zeggen van de tegenwoordige manier van inzamelen. Ja, het

gebeurde onder het zingen. Maar men ontdekte in onze kerken, want daar leefden dit soort ideeën wel vaak, dat collecte en zingen niet konden samengaan. Men vond het oneerbiedig. Nu hebben we een andere dreigende combinatie: offeren en door elkaar heen praten en soms bijna luidkeels gelach, zodat het orgelspel nauwelijks nog doordringt. En, als de lange stokken konden spreken, zouden ze kunnen vertellen van een volk, dat soms de gouden spelden van de klederdracht in de zak liet belanden. Ze zouden kunnen vertellen van grote mensen met kleine gaven en ook omgekeerd. Maar die mooie combinatie van zingen en offeren had toch een grote meerwaarde boven de praktijk van onze moderne tijden. Ja, al die herinneringen zullen eenmaal boven komen. Lag er niet iets van wijding in? Ik geloof het als men zegt dat men dat zo niet voelt. Ik zou dan antwoorden: je moet de sfeer geproefd hebben..... En dat is het heus niet alleen nostalgie.

Wat hebben we nog meer? Misschien ligt er ook wel een rol King, vlakbij de collectezakken. Bij uitstek een heel trouwe kerkganger. Die naam geeft echter aan dat lang niet alles altijd maar even stemmig en goed was. Want die rollen kunnen vertellen van veel oneerbiedigheid. Een vreemde gewoonte, dat snoepen in de kerk. Er waren zelfs voorgangers, die maar even wachtten met het begin van de preek, om geen valse start te maken. Het gebeurt buiten de kerk eigenlijk nooit in een samenkomst van veel mensen. Ik durf niet hardop te bedenken waartoe de snoeprol toch dienen moet tijdens de kerkdienst. Vooral ook de moderne snoeprol, met de krakende omhulsels. Het gebeurt ook niet meer bij het begin van de preek en na de tussenzang (die was daar misschien toch ook nog wel goed voor). Nee, men ontrolt nu soms continue, het een na het andere. Wie zal er nu steekhoudend kwaad van zeggen? Het museum laat ook zien dat er kwalen van alle tijden zijn, die niet altijd te rijmen zijn met de verschuldigde eerbied en aandacht. Het wordt nog erger als men preken en dominees als een vorm van snoepgoed aanmerkt, omdat juist die man of die preek net iets beter smaakt dan de rest. Wat een museum dan allemaal al niet kan vertellen. En dat ligt daar ook het bordje over de kledij van de dames. Vrouwen en meisjes worden verzocht met gedekte hoofde en eerbaar gekleed de kerkdiensten bij te wonen. Zo ongeveer. Wat zal de rondleider daarvan zeggen? Natuurlijk zal hij nog wel weten te zeggen dat er nadelen waren verbonden aan zo'n verzoek in het portaal. Men knoopte er soms de vreemdste conclu-

sies aan vast, die ik niet ga opsommen. Maar hoe zal de schare er uitzien in 2040? Hoe ziet de gemeente er nu uit op een mooie zomerdag? Zal de hoed misschien niet in het museum terechtkomen, of zal straks de wereld deze alleen nog maar hebben overgehouden voor hoogtij en plechtstatigheid? Eigenlijk was dat verzoek helemaal niet zo misplaatst als men wel wilde doen geloven. Vrijheid en blijheid is ook niet alles. Het zondagse pak en de eenvoudige (dat moet ook gezegd worden!) stemmige kledij is een kerkdienst waardig. Natuurlijk waren en zijn er ook gemeenten waar zo'n bord aan de wand in het portaal niet nodig is. Gelukkig maar.

De oude klederdrachten hadden veel voor misschien? Deze munten vaak uit in stemmige kleuren, zoals wit en zwart. Als ik van Harderwijk uit over de Zuiderzeestraatweg reed in de richting Zwolle, zag ik rond de aanvangstijd van de kerkdiensten overal in de dorpen de schilderachtige dracht van mannen en vrouwen langs de weg, op de fiets.

Ik moet het museum uit. Ik zie in de verte nog meer liggen: een tekstbriefje, met allemaal psalmen.... Een preekboekje van 16 of 20 pagina's. Zal dan de preek ook al in het museum terechtkomen? Zeker wel, die preken in ieder geval wel. Om van de inhoud nog niet te spreken. Preken met een toepassing, waar de mensen voor gingen zitten, preken die echt wegwijzers waren naar Christus. Natuurlijk kan dat ook veel korter. Het zou wel met een zin kunnen, zoals in Johannes 3:16. Maar die preken geven aan dat men er de tijd voor nam. En dan kom je vanzelf wel terecht bij de zandloper van heel vroeger, op de preekstoel. De overheid telde soms het aantal zandkorrels uit.

Als ik het verhaal nog eens overzie, kan ik er best wel van schrikken dat men het heeft over een refomuseum. Misschien moet die gedachte ons wel wakker schudden, want het is (gelukkig) nog geen 2040. Het is nu nog 2008. We hebben nog allerlei dingen over, die nog niet echt hun plaats achter het glas gekregen hebben. En de Heere zegt: Houd wat gij hebt, opdat niemand uw kroon neme. Dat is de les van het museum.

P. Roos

De praktijk der godzaligheid

“Och, dat het nog eens kwam te gebeuren...” [6]

Het blijkt dus mogelijk te zijn: de mond vol te hebben van “och” en “ach”, maar het hart kent de ware verootmoediging niet. De vorige keer constateerden we het aan de hand van Bunyans boek *De Christenreis*. Daarin treffen we meneer Mondchristen aan die een geoeftend en getuigend christen lijkt te zijn. Hij neemt hoge woorden in de mond en geeft er blijk van te weten dat de waarheid bevindelijk moet worden gekend. Getrouw is onder de indruk van zijn praatjes, maar Christen doorziet ze. Het ontbreekt de man aan hartveranderende genade. Als het hem is duidelijk gemaakt, trekt hij zich boos terug.

Ezau's berouw

Het is de Bijbel zelf die aanleiding geeft om onszelf te toetssteen aan te leggen. Nee, niet zozeer anderen, maar vooral mezelf. Ik wees al op de Heere Jezus die, meer nog dan anderen in de Schrift, telkens weer het onderscheid tussen het echte en het onechte aanwijst. Indien iemand, dan is Hij het die “het snode van het kostelijke onderscheidt.” Ook het spreken van zware en schijnbaar ootmoedige woorden kan in de praktijk niet veel meer betekenen dan een rookgordijn die onze hoogmoed en onze zelfrechtvaardiging moeten verhullen. Ze klinken wel degelijk, uitspraken als: “een mens kan het zichzelf niet geven”, “het zal zo gemakkelijk niet gaan”, “het moet je gegeven worden” en “och, dat het nog eens kwam te gebeuren...” Maar de vraag is: geven ze werkelijk uiting aan een hart dat zich als een verlorene tot de Heere wendt? Of is het slechts praat en niet meer dan dat?

Ik vrees wel eens dat er onder ons heel wat mensen zijn die zichzelf op de been houden met degelijke, maar in werkelijkheid lege woorden. De nood ontbreekt eraan. Ze wensen niet onderuit te gaan. Ze passen ervoor om zichzelf te verliezen. En dat terwijl de Heere Jezus het zo nadrukkelijk en met herhaling heeft betuigd dat wie Zijn leven verliezen zal voor Hem, het zal behouden. Wie aan Zijn voeten lijkt verloren te gaan, althans naar eigen ervaring, die zal juist niet verloren gaan. Want *Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht. Hij troost het hart dat schreiend tot Hem vlucht.*

Naar aanleiding van het vorige artikel kreeg ik hierover nog een enkele reactie. Een van de brieven schrijvers wijst op Ezau. Van hem lezen we in de Hebreeënbrieven

[12: 17] dat hij de zegening wilde erven, maar dat hij verworpen werd. *“Want hij vond geen plaats des berouws, hoewel hij dezelve met tranen zocht.”* De vraag is: wat was dat voor zoeken en wat was dat voor berouw van deze Ezau? Het is toch overeenkomstig het duidelijke getuigenis van de Schrift dat wie berouw toont en als een schuldenaar zich bij de Heere voegt, wel degelijk ontferming vinden zal? Is Ezau dan een voorbeeld van het tegendeel? Is het dan niet waar wat de profeten zo dikwijls en met zoveel nadruk betuigen: dat de Heere aan Zijn plaats zal blijven, totdat het volk zich schuldig zal kennen [Hos. 5: 15]. Met andere woorden: dat Hij zeker horen zal als een verslagen zondaar zich met berouw en boetvaardigheid tot Hem wendt en dat de Heere een gaarne vergevend God is? “Zou het kunnen zijn, dominee, dat zuchtende en zoekende zielen, die oprecht mogen zoeken om zich voor God te verootmoedigen juist door een verkeerde toepassing van genoemde tekst in verwarring worden gebracht? Ik ben daar best bang voor!”, aldus mijn geachte brieven schrijver.

heeft het baat?

Ongetwijfeld hebben de statenvertalers gelijk, als ze die tekst uit Hebreeën 12 allereerst toepassen op de verhouding van Ezau tot zijn vader Izak. De geschiedenis in Genesis 27 wijst daar ook wel op. In die lijn zouden we dus moeten oppassen om wat hier over Ezau geschreven staat toe te passen op hen die, zij het op een verkeerde manier, met nederige woorden en met tranen tot de Heere lijken te gaan. Toch zou ik hier vooral de verklaring van Calvijn willen volgen. Ik meen dat zijn uitleg helder en leerzaam is.

In zijn uitleg stelt Calvijn een tweetal vragen, die hij vervolgens ook zelf beantwoordt. De eerste is of er voor iemand als Ezau die de genade van God duidelijk versmaad heeft – hij heeft immers de eerstgeboortezegen voor een schotel moes verkwaanseld – dan geen hoop op vergeving meer is. Het antwoord van Calvijn is duidelijk: “de vergeving is ganselijk aan zodanigen niet geheel en al onttrokken.” Dat is de vraag niet. Maar er is iets anders: “ze worden vermaand (!) dat ze zich wel wachten zullen, opdat hun zulks niet zou geschieden!” De reformator past er voor op om te gaan redeneren, nog minder wil hij op de stoel van de heilige God zitten. Aan een mens komt het oordeel niet toe. Maar wel past hier, aldus Calvijn, een pastoraal vermaan. Het is dit vermaan: pas toch op om, hetzij door onverschilligheid, hetzij door louter uitstel van bekering, de tijd van Gods ontferming voorbij te laten gaan. Dan kan er immers een tijd komen

dat de tijd voor de oprechte verootmoediging achter ons ligt. Calvijn zegt, zo heel herkenbaar: “zij beloven zichzelf altijd een morgen om te beteren.” Met andere woorden: uitstel van de ware bekering. Men kan zich zo lange tijd rustig houden met het goede voornemen. Ondertussen misschien zich tevreden houdend met een zware godsdienst, of welk soort godsdienst ook. Calvijn nog eens: “Hoewel dit nu aan een iegelijk van hen niet geschiedt, desniettemin staande, omdat er gevaar is dat zulks kan geschieden, zo vermaant de apostel hen terecht hier al tezamen, dat zij zich wachten zullen.” En een gewaarschuwd mens telt voor twee. Zeker als het over zulke gewichtige dingen gaat.

Maar er is nog een andere vraag die de reformator in zijn uitleg van deze tekst stelt. Een vraag die wat dichterbij het onderwerp dat we bezig zijn te bespreken. “Of het berouw van de zondaar, hij zij wie hij zij, hem al of niet baat?” Het lijkt er immers op, hier in Hebreeën 12, dat een mens wel berouw hebben kan en dat hij dit met tranen zoeken kan, maar dat dit toch geen vrucht heeft. Maar dan wijst Calvijn op een mogelijk misverstand. “Ik antwoord, dat berouw hier niet genomen wordt voor een waarachtige en ganse bekering tot God, maar alleen voor de verschrikking door welke de Heere de boze mensen kwetst, nadat zij lange tijd een welbehagen in hun boosheid hebben gehad.” Wat van deze mensen geldt, aldus Calvijn, is dat zij zich niet metterdaad bekeren, maar integendeel hun zogenaamde berouw laten samengaan met liefde tot de zonde. “Ze haten hun gebreken niet.” Hetzelfde geldt van hun tranen. Laat het duidelijk zijn, zo zegt Calvijn, “zo dikwijls als de zondaar zucht, zo is de Heere bereid om te vergeven. Men zoekt nimmermeer tevergeefs de genade van God, want de deur zal voor degene die bij de Heere aan de deur klopt, openstaan.” Maar wat van mensen als Ezau geldt, is dit: “ze klagen en ze kermen, nochtans kloppen ze aan de deur van God niet.” Ze missen de echte nood. En ze missen ten diepste het geloof, dat niet buiten de Heere kan blijven. Dat geloof dat met die nood de toevlucht tot Hem neemt. Want dan geldt, dat wie op Hem vertrouwt, niet zal worden beschaamd.

te laat...

Een laatste waarschuwing schrijft Calvijn aan het slot van zijn uitleg van vers 17. Men meent, aldus de reformator, dat er nog wel genoeg tijd zal zijn om “in de laatste ure” zich tot God te bekeren. Maar als dat laatste uur zal zijn aangebroken, dan zal de praktijk zijn dat er geen tijd meer is “om genade te verwer-

ven." Het is duidelijk: "ze hebben God te laat gezocht..." Dat kan dus! Het is in de lijn van deze verklaring van Calvijn als ik ons thema in herinnering roep. "Och, dat het nog eens kwam te gebeuren..." Wel, zo kunnen we het wel zeggen en denken. En dat maakt bij menigeen waarschijnlijk wel indruk ook. Maar wat erg, als we ondertussen gewoon onszelf blijven. Calvijn eindigt als volgt: "Het is wel waar dat zij somtijds wel daartoe komen, dat zij zeggen: Och, had ik dit gedaan! Och, ware dit zo! Och, dit beklagt ik!, of dergelijke..."

Sprekend verleden

BERNARDUS SMYTEGELT

Leven en werken

Velen van u zullen deze oudvader niet alleen van naam kennen maar ook wel eens iets van hem of zelfs meer dan dat gelezen hebben. Bernardus Smytegelt werd 20 augustus 1665 te Goes geboren. Hij was de tweede zoon van boekverkoper Marinus Smytegelt en Anna Lambregtse. Zelf wist hij de tijd van zijn verandering niet want het was al in zijn kindsheid geschied. In Goes bezocht hij de latijnse school. In 1683 ging hij in Utrecht theologie studeren. In 1687 keerde hij terug in zijn ouderlijke woning. Er was in die tijd een overschot aan proponenten. Twee jaar heeft hij moeten wachten totdat hij op 20 mei 1689 in Borssele intrede kon doen. Drie jaar later werd hij predikant in Goes, zijn geboorteplaats. Nog eens drie jaar later werd hij predikant te Middelburg. Smytegelt besteedde veel aandacht aan prediking en pastoraat. Vanwege lichamelijke verzwakking en ziekte ontving Smytegelt op 9 mei 1735 emeritaat. Smytegelt overleed op 6 mei 1739. Smytegelt is ongehuwd gebleven, maar hij had veel geestelijke kinderen in de gemeenten waar hij gediend heeft. Smytegelt zocht niet de eer van mensen. Bij testament had hij bepaald dat zijn eigen preekaantekeningen en andere geschriften nooit uitgeleend of overgeschreven mochten worden. Maar er was een vrouw in zijn gemeente te Middelburg, Maria Boter, die dertig jaar lang heel nauwkeurig zijn preken opschreef. Op die manier zijn er toch nog heel wat preken van Smytegelt verschenen. In zijn preken wees Smytegelt heel concreet de zonden aan. Aan de andere kant leren we hem uit zijn preken kennen als een bewogen zielenherder. Het voorname voorwerp van zijn preken was de praktijkgodgeleerdheid. Hij bezat veel licht en bekwaamheid om natuurlijke en geestelijke mensen van allerlei

– maar al hun voornemens breken af en hun mondbelijdenis zorgt er voor dat ze niet verder komen. Daarentegen, voor wie deze klacht meer is dan slechts vorm en uiterlijke nood, blijft dat andere woord gelden: "zo dikwijls als de zondaar zucht, zo is de Heere bereid om te vergeven. Men zoekt nimmermeer te vergeefs de genade van God, want de deur zal voor degene die bij Hem aan de deur klopt, openstaan."

J.M.J. Kieviet

soort en rang te onderscheiden en naar eis van het Woord des Heeren te behandelen. Hij wees de mensen op hun plicht onder alle omstandigheden. Hij drong aan op het zoeken van het Koninkrijk Gods en deszelfs gerechtigheid. Hij was predikant in de gezelschappen en op de preekstoel. Hij bestrafte ook de zonden van regenten en predikanten. Hierin was hij scherp, maar ook wijs en voorzichtig. In zijn waarschuwingen vindt hij er geen doekjes om, maar spreekt recht op de man af. Wat zijn werken betreft valt het volgende te vermelden: er verscheen een prekenbundel van hem getiteld: "Het Gekrookte Riet." Deze bundel bevat 145 preken over Matth. 12:20 en 21. Hierin worden veel bijzondere gemoedsgevallen beschreven van zwakgelovigen en nadrukkelijke raadgevingen en lessen aan hen. Andere prekenbundels die van hem verschenen zijn: *Des Christens eenige troost in leven en sterven, of Verklaring over den Heidelbergschen Catechismus, benevens vijf belijdenispredicaties. Een leerrede over Ezech. 34:31 en Zes uitmuntende leerredenen over Hooglied 1, 2, 4; Ezech. 34: 31; Spr. 23:26 en Jes. 11:8.* Deze prekenbundels verschenen tijdens zijn leven. Verder: *Des christens heil en cieraad, voorgesteld in 45 predicaties over Phil. 4:7 en Col. 1:22 en Een woord op zijn tijdt, in 89 predicaties.* Deze bundels verschenen na zijn sterven.

De Eerstgeborene uit de doden

In "Een woord op zijn tijdt" deel 2 pag. 265- 279 uitgave Romijn en van der Hoff, Gorinchem, 1997, vinden we een preek over Kolossenzen 1:18 "En Hij is het Hoofd des lichaams, namelijk der gemeente, Hij Die het Begin is, de Eerstgeborene uit de doden, opdat hij in alles de Eerste zou zijn." Enkele dingen wil ik hieruit doorgeven nu we wat het kerkelijk jaar betreft kort geleden de opstanding van Christus ten derden dage uit de

doden herdacht hebben. Rijke dingen worden van de opgestane Levensvorst gezegd door Smytegelt. Hij gaat na wat het inhoudt dat Christus de Eerstgeborene uit de doden is. We lezen daarvan het volgende op blz. 270:

1.Ten eerste, Hij is door Zijn eigen kracht opgewekt. Zo is er niemand opgewekt, noch zal er iemand opgewekt worden. *Breekt dezen tempel, zei Hij, en in drie dagen zal Ik denzelven weder oprichten, Joh. 2:19 en 10:18: Ik heb macht om Mijn leven af te leggen en Ik heb macht hetzelfde wederom aan te nemen.* Hebben Elisa, Petrus, en Paulus, en andere vromen iemand opgewekt, het was door de kracht van Christus.

2.Hij is het door Wiens kracht wij allen opgewekt zullen worden. De opstanding van Christus is van zulk een gevolg, dat zij niet alleen verwekt de geestelijke opstanding; maar zij is van zulk een kracht, dat als wij dood zijn, zij ons opwekken zal. Hij zal ons opwekken als Middelaar en als God, op Zijn last, gelijk hij Lazarus wekte op Zijn last: *Lazarus, kom uit!* Joh. 11:43

3.Hij is door Zijn waardigheid en om Zijn eigen verdienste opgewekt. Dat Hij de Zone Gods was, bewees Hij *krachtig uit de opstanding uit de doden, Rom. 1:4.* Maar wij, die opgewekt worden tot zaligheid, worden om Zijnentwil opgewekt, zodat wij moeten zeggen: Hij is ons een oorzaak van eeuwige zaligheid geworden, Hebr. 5:9.

4.Geen één dode die opgewekt zal worden, zal zoveel heerlijkheid hebben als de Heere Jezus. Allen die zalig zullen worden, zullen het verheerlijkte lichaam van Christus gelijkvormig zijn; maar Hij zal ze evenwel allemaal overtreffen, Hij zal overvloeiende in heerlijkheid zijn. Dat is niet te zeggen, hoe heerlijk de Heere Jezus wezen zal. De Heere Jezus zal als een parel in de hemel wezen, en zij zullen allemaal moeten zeggen: Gij overtreft ons allen.

Het gekrookte riet

Over de tekst Matth. 21: 20 en 21 heeft Smytegelt 145 preken gehouden. De tekst luidt: "Het gekrookte riet zal hij niet verbreken en het rokende lemmet zal Hij niet uitblussen, totdat Hij het oordeel zal uitbrengen tot overwinning. En in Zijn Naam zullen de heidenen hopen." Deze preken heb ik in mijn bezit in een uitgave van Romijn & van der Hoff uit 1974. Op het titelblad staat het volgende te lezen: "waarin een zwak- en kleingelovig Christen opgewekt en bestierd wordt om op den HEERE JEZUS te hopen, mitsgaders verscheidene gevallen en zwarigheden van het gemoed worden opgelost en beantwoord, tot derzulker vertroosting en aanmoediging, om met blijdschap, al strijdende, den weg des geloofs naar de

Hemel te bewandelen, en aan zijn eeuwige gelukzaligheid te zijner tijd deel te krijgen." Veel zou uit deze preken naar voren te halen zijn. Behartenswaardige zaken en inhoudsrijke, vertroostende lessen zijn erin te vinden. Er wordt ook ontdekkend gesproken. Er wordt duidelijk onderscheid gemaakt tussen wat het ware geloof wel en wat het niet is. Smytegelt verwijst in zijn 4^e preek naar de apostelen des Heeren en bijzonder naar Petrus. We lezen dan in die preek: "De Heere ging ze niet uitblussen. Wilt ge de nieuwe bekijken (voorbeelden van het niet uitblussen in het Nieuwe Testament- vH), beziet dan de apostelen des Heeren en let op Petrus, hij ging uit de zaal niet als met zijn krop vol tranen na de verloochening. Daar komen een paar rokende lemmetten bij de Heere, de een zei, zo Gij wilt, Gij kunt mij helpen, en de andere zei, zo Gij iets kunt, zo helpt mij; de een twijfelde aan de wil en de ander aan de macht van Christus, Matth. 8:2 en Markus 9 vs. 22. In wat rook waren ze in het hofje? Kunt gij niet een uur met Mij waken, zei de Heere, Matth. 26:40. Die lemmetten gaven zulken stank, bluste Hij ze wel uit? Neen, toen was er een troostelijk excuus, de geest is wel gewillig, maar het vlees is zwak, vers 41."

Vervolgens worden er in de 4^e preek veel *redenen* opgenoemd waarom de Heere het gekrookte riet *niet* zal *verbreken* en het rokende lemmet niet zal uitblussen. De Heere Zelf heeft het vonkje gewerkt en zal Zijn eigen werk niet afbreken. De Heere blust het werk van Zijn handen niet uit. Het is tot eer van God dat de Heere is begonnen met Zijn genadewerk en het is ook tot Zijn eer het ondanks alle verdorvenheden in stand te houden. Er zijn nog goede dingen in een rokend lemmet te vinden. Al zijn er nog zoveel verdorvenheden, er is toch nog wat goeds in. Er is oprechtheid, gevoeligheid en het geweten spreekt. De Heere is zachtmoedig en is een barmhartig Hogepriester. De Heere kan een klein vonkje tot wat groots maken. In het begin is de genade van God soms erg klein, maar later kan ze veel groter zijn. Christus heeft ook betaald voor rokende lemmetten. Rokende lemmetten hebben een Voorspraak bij de Vader. De Heilige Geest wil bij zulke vonkjes wonen. We lezen in de 4^e preek "Ik ben tevreden, zegt de geest, bij al die verdorvenheden in uw hart te wonen, en Ik zal ze allengskens breken."

Dan komt de vraag in de 4^e preek aan de orde *waaraan* men kan *weten* een *rokend lemmet te zijn*. Je kunt dit weten aan het oordeel van de wereld. De wereld zegt: vroeger deden ze aan alles mee, het is jammer dat we hen niet meer in ons gezelschap hebben. Je kunt het ook weten aan het oordeel van de

bedreven vromen, die weten wat genade in het begin, in het doorbreken en in de groei is. Als je je hart aan hen bekend maakt, als je zegt wat er in je hart leeft, dan zullen zij je niet uitblussen, maar juist bemoedigen en zeggen dat het bij hen ook zo gegaan is. Wie een rokend lemmet is weent over de zonden en belijdt Gods liefde niet waard te zijn.

Dan komt de *tegenwerping* aan de orde dat er nog *zoveel kwaad* wordt *bedreven*, dat de zonde soms zomaar wordt begaan. Dan wijst Smytegelt op het klaggen hierover. We lezen in de 4^e preek: "En in alle geval, kunt ge klagen over uw gebrekkige, onheilige en onwaardige wandel, zonder een vonkje van genade te hebben?" Ook stelt hij de vraag of je graag van die verdorvenheid verlost zou zijn. Hij wijst op het voorbeeld van de polsslag. Als je de polsslag voelt bij iemand, is dat een bewijs dat hij leeft. Als het hart slaat onder het bedreven kwaad, is dat een bewijs van geestelijk leven. Mensen bij wie de zonde nog heerst zijn blij als zij zondigen, zij lachen om hun overtredingen, zij zijn niet te stuiten, zij willen hardnekkig in de zonde voortgaan, zij zijn slaven van de zonde, zij doen de zonde met overleg, zij zijn boos als iemand hen waarschuwt, zij willen blijven zoals ze zijn, zij wensen dat er geen dominee of Bijbel was die hen waarschuwde, dat zij geen geweten zouden hebben, dat God niet zou bestaan. Rokende lemmetten worden gekweld door de zonde, de overtredingen drukken hen terneer, de woorden van Paulus verstaan zij: het goede dat ik wil, dat doe ik niet en het kwade dat ik niet wil, dat doe ik. Zij worden door de zonde meegesleept. Zij zouden graag willen dat het beter met hen zou worden. Zij verlangen naar verlossing van het lichaam des doods. Dit alles is een teken dat de zonde niet in hen heerst.

Vragenrubriek

Het juiste Godsbeeld.

De rubriek "Op bezoek bij" moet noodgedwongen even wachten, juist om te voorkomen dat de stapel vragen dikker wordt. Fijn hoor, die vragen, maar de vraagsteller moet wel enig geduld hebben. Ik beantwoordde al enige vragen van een jonge vriend. Nu wil ik zijn laatste vraag beantwoorden. De vraag is naar Gods heiligheid en Gods barmhartigheid. Als God inderdaad zo heilig is dat Hij de zonde niet kan verdragen, hoe kan Hij dan toch Zijn liefde bewijzen aan een mens die die afschuwelijke zonde doet en blijft doen? Met andere

Dan komt de tegenwerping: maar ik blijft *te lang in mijn zonden liggen*. Smytegelt wijst dan op de broeders van Jozef. Het duurde wel 15 jaren voordat zij last kregen van hun zonden. Ook David kwam niet direct tot schuldbelijdenis na zijn zonde met Bathseba en het doden van Uria. Ook zijn er die tegenwerpen dat zij vaak in dezelfde zonde vallen. Dan wijst Smytegelt op Petrus die tot driemaal toe de Heere Jezus verloochende. Abraham zei tot tweemaal toe dat Sara zijn zuster was.

Tenslotte komt de *vrees* aan de orde om *diep te vallen*. Dan wijst Smytegelt erop dat geen kind van God te goed is voor goddeloze daden. In de Bijbel staat ook niet dat Gods kinderen ervoor bewaard zullen worden. Er dient gewaakt en gebeden te worden. Het vallen in een ergerlijke zonde doet de waarheid van de tekst niet weg dat Christus het rokende lemmet niet zal uitblussen. De wereld wil rokende vlaswieken uitblussen. Smytegelt schrijft ook over meesterachtige vromen die gekrookte rieten en rokende lemmetten moeilijk vallen omdat zij niet precies meemaken wat zij hebben meegemaakt. We lezen het volgende in het slot van de 4^e preek: "Wat zullen het die predikanten zwaar hebben, die de handen der goddelozen sterken, en de vromen bedroeven! De predikanten moeten zelf zoeken ondervinding te hebben, ze mogen die kleinen voor 't hoofd niet stoten. Wat is een predikant gelukkig, die van God een tong der geleerden gekregen heeft, om gelijk zijn Meester met de moeden een woord ter rechter tijd te spreken." Er wordt vaak gewezen op puriteinen uit het buitenland, ik zou zeggen: lees ook maar eens wat van eigen bodem, bijvoorbeeld van Smytegelt.

A. Van Heteren

woorden: hoe vorm je een juist Godsbeeld? Een mooie vraag!

Wat wij van de Heere weten, weten wij uit Zijn Woord. Hij openbaart Zich door middel van Woord en Geest. Zo blijft het niet bij een verstandelijk kennen, maar gaan we de Heere persoonlijk kennen door een waar geloof. Kennen is in de Bijbel: omgaan met.

Inderdaad is de Heere heilig. Hij is afgekeerd van het kwaad en toegekeerd naar het goede en volmaakte. Hij is ook barmhartig en genadig. In Zijn goedheid wil Hij gemeenschap hebben met zondaren. Dat is enkel genade. Dat woord verklaart alles. Naar Zijn heilig recht moet

Hij elke zondaar verdoemen. Maar naar Zijn grote barmhartigheid kan en wil Hij diezelfde zondaar aannemen. Dat is genade.

Nu gaat het bewijzen van Zijn genadige liefde niet ten koste van Zijn heiligheid! Het bewijzen van Zijn gunst betekent niet dat Hij Zijn heiligheid voor een ogenblik aflegt. De zondaar die Hij Zijn genade bewijst, zal God leren kennen in Zijn liefde, maar ook in Zijn heiligheid. Laat ik dit mogen aantonen met de geschiedenis van de roeping van Jesaja. Zie hoofdstuk 6.

Jesaja heeft de Heere in Zijn luister, heerlijkheid en vooral heiligheid mogen zien. In de vorm van een visioen. Het "heilig, heilig, heilig" is niet van de lucht! Serafinen roepen Hem dat onophoudelijk toe. Daartoe zijn ze geschapen door de Heere, Die ook hun Schepper is.

Jesaja ziet onmiddellijk het verschil tussen hemel en aarde; hij ziet bovenal het grote verschil tussen de lippen der serafijnen en die van hemzelf! De serafijnen beantwoorden aan het scheppingsdoel: Zij maken God groot! Maar van hemzelf moet hij zeggen dat hij onrein is; onrein van lippen vanwege een onrein hart. En nog eens wonend temidden van een onrein, onheilig en goddeloos volk!

Jesaja neemt dit verschil niet voor kennisgeving aan. Hij doorziet (en dat is nu het geloof) dat hij voor die heilige Majesteit niet kan bestaan. Daarom roept hij het wee mij uit!

We mogen hier wel even bij stil staan met de vraag of ook wij dat ingezien, geleerd en voor God beleden hebben. En niet zo maar eens eenmalig, maar telkens weer! Want zoals mijn natuur is, zo blijft hij, tot mijn laatste snik! Wie door het geloof mag zien op zowel Gods heiligheid als op zijn zonde en schuld, kan hier niet mee verder leven; kan dat niet voor kennisgeving aannemen. Daar loopt het vast. Hoe moet het nu verder? De serafijnen beantwoorden nog aan het scheppingsdoel; zij zijn niet gevallen. Maar ik wel! Ik beantwoord niet aan dat scheppingsdoel!

Let nu op wat de hemel aan Jesaja's situatie gaat doen! Daar moet het altijd vandaan komen. Een van de serafijnen vliegt naar Jesaja toe met een gloeiende kool, die hij met een tang van het heilig altaar voor de troon genomen had en raakte Jesaja's mond daarmee aan. Dat was het antwoord van de hemel op Jesaja's nood. De Heere heeft uw zonde verzoend!

Zo gaat het ook nu nog. God geeft op de schuldbelijdenis (dat gewerkt wordt door Woord en Geest) antwoord (ook weer door Woord en Geest). Dit antwoord: Uw zonden zijn u vergeven! Jesaja's zonde wordt hem dus door een heilig God geschonken. Niet zon-

der schuldbelijdenis. Evenmin vanwege die schuldbelijdenis. Gods vergevende zondaarsliefde is er vanwege het altaar, het offer, het Lam Gods, de Heere Jezus Christus.

Wat nu Jesaja heeft ondervonden, namelijk dat zijn schuld hem niet werd toegerekend, heeft Jesaja ondervonden omdat zijn schuld aan een Ander werd toegerekend. Want voor die schuld moest betaald worden: dat was naar Gods heiligheid en rechtvaardigheid. Maar een Ander wilde die schuld betalen: dat is de weg der zaligheid, door God Zelf uitgedacht en uitgevoerd!

Zo worden beide Gods recht en genade verheerlijkt!

Hier iets van te leren zal de zondaar innerlijk een ander, een vernieuwd mens maken. Dit heilgeheim zal hem aan zijn God verbinden. Het wonder wordt een wonder, altijd groter wonder, dat die heilige God nog met mij te doen wil hebben, nog naar mij wilde omzien, mij niet van Zijn heilig aangezicht weggeworpen heeft. Daar vraag ik toch om? Dat is toch hetgeen ik verdien? Meer en meer krijgt Christus dan betekenis, als Degene Die buitengesloten werd en van God verlaten, opdat ellendige zondaren zouden worden binnen gelaten: Heden zult gij met Mij in het paradijs zijn!

Tenslotte: dat God met Zijn volk verzoend is, wil niet zeggen dat Hij de zonde, die zij na ontvangen genade nog doen, maar goed keurt en over het hoofd ziet, zoals een slappe moeder de wandaden van haar verwende zoontje maar laat gaan! O nee! In en om Christus' wille krijgen zondaren in God een genadig en goedertieren Vader. Maar Hij is ook een heilig Vader! Hij zal ze niet meer straffen voor hun zonden, want Christus heeft voor hen voldaan. Maar Hij zal ze wel kastijden om hun zonden. Uit liefde. Want Hij wil ze bij Zich houden en los maken van de wereld, waarvoor zij van nature gekozen hebben. Die kastijding is voor hun bestwil, al kan het heel zwaar zijn en wordt nog wel eens gedacht dat de Heere straft, dat ze nog nooit een kind geworden zijn, dat de toorn Gods nog op hen rust, enzovoort. Maar de Heere laat het hen wel zien hoor, dat die slaande hand een Vaderhand is. Dan mogen ze soms wel eens op die kruisweg Hem aanbidden en Hem ook wel eens vanwege die kruisweg aanbidden. Wie het vatten kan, vatte het. Weet je waar je een kind van God aan herkent? Aan zijn wens om toch eens heilig voor Hem te mogen leven, zonder zonde, eeuwig en altoos. Het is een wens die zij zeker eens zullen verkrijgen. Dan mogen ze eeuwig een lief kind zijn, en God zal eeuwig hun lieve Vader zijn. Om Zijns lieven Zoons wille. Door het volmaakte werk van Gods lieve Geest, Die ons al

deze dingen schenkt; want Hij laat nooit varen het werk Zijner handen. En schooner dan serafijnen en cherubijnen en alle engelen en aartsengelen tesamen, zullen dan de zaligen zingen van al Gods deugden. Daar zal de zonde nimmer wonen, maar eeuwig Gods gerechtigheid, en Eva's dochters, Adams zonen, zijn eeuwig in den HEER' verblijd. Om dan te rusten van de zonde, en eeuwig U bedoelen HEER', met reine harten, reine lippen, verenigd tot Uw lof en eer!

K. Hoefnagel

Boekbespreking

Jaarboek van de Christelijke gereformeerde Kerken in Nederland 2008, onder redactie van ds. G.P.M. van der Linden, ds. R.W.J. Soeters en ds. H.J.Th. Velema, € 9,75, Uitgave Buitten & Schipperheijn, Amsterdam.

Een onmisbare vraagbaak is opnieuw verschenen. Jammer dat onze kerken alleen in het noorden groeien, maar in het oosten, westen en zuiden in ledental afnemen. Wellicht is de afname iets groter doordat kerkenraden er eerder toe overgaan leden niet meer als zodanig te rekenen vanwege de steeds stijgende omslagen die betaald moeten worden. Overigens is er soms een kleine onjuistheid ingeslopen. Mijn oog viel op 's-Gravenzande. Daar zouden 307 leden zijn. Dit moet 407 zijn als je de doopleden bij de belijdende leden optelt. Wie zich wil verdiepen in het grensverkeer met andere kerken kan in dit jaarboek terecht. Uiteraard heb ik veel waardering voor het samenstellen van dit jaarboek. Het zal door velen geraadpleegd en gebruikt worden. Naast allerlei gegevens zijn enkele bijdragen opgenomen. Ds. P. Roos zal in zijn rubriek te zijner tijd D.V. ingaan op de bijdrage van Dr. S. Paas waar heel wat vragen bij te stellen zijn en kritische opmerkingen over te maken zijn.

Ds. P. van Ruitenburch, Aan moeder, gebonden, 71 blz., € 9,90, Uitgeverij Den Hertog, Houten, ISBN, 978-90-331-2113-5.

Moeder zijn is een van de belangrijkste taken en vreugden van het leven, maar het eist ook heel veel. Moeders offeren heel wat voor hun kinderen op. Als het goed is willen ze dat ook. Maar het kost hen heel wat. In de Bijbel wordt veel gesproken over moeders. Gods Woord tekent ons de sterke moederliefde. Het nu verschenen boekje is niet bedoeld als een algemeen verhaal over het krijgen en opvoeden van kinderen. In ongeveer dertig stukjes wordt kort uitgelegd wat het krijgen en opvoeden van kinderen

inhoudt. Gevoelens, moeiten en zorgen van moeders komen aan de orde. Het boekje is bedoeld als een bemoediging om het moederschap met vreugde en in afhankelijkheid van de Heere op te nemen. In het eerste stukje lezen we over kinderen die een *beloning* zijn. Daarbij komt onder meer aan de orde Psalm 127:3 "Zie, de kinderen zijn een erfdeel des HEEREN, des buiks vrucht is een beloning." Eerlijk wordt beschreven dat het opnieuw in verwachting zijn soms eerst verwerkt moet worden. Het is heel wat negen maanden zwanger te zijn, de geboorte en de opvoeding. Daar moeten we niet gering over denken. Het vergt heel wat van de moeder. Terecht schrijft de auteur dat Gods Woord zegt dat kinderen een beloning zijn. "Ook al komt het door de zonde dat moeders met smart kinderen baren, de kinderen zelf zijn een hemelse gave. Ook als het de zoveelste is. Ook al kunnen kinderen soms lastig zijn." Er wordt gewezen op kinderloze echtparen, op echtparen die graag meer kinderen zouden willen hebben. Ook komt aan de orde dat er kinderen geboren dienen te worden opdat er ook weer kinderen wederom geboren zouden kunnen worden. Op blz. 7 lezen we "Helaas is de tendens tegenwoordig om vooral aan jezelf te denken. Maar wat is het toch mooi als er in het huwelijk al gauw een kindje komt en je niet hebt willen scheiden wat bijbels in principe bij elkaar hoort. Ook al was je misschien nog niet helemaal aan kinderen toe, Gods beloning kwam niet te vroeg." Alleen al dit eerste stukje geeft heel wat stof tot nadenken en wellicht ook tot correctie in onze kringen waarin het aan zichzelf denken en het maken van car-

rière door de moeder ingang heeft gevonden. Soms kun je vernemen dat het krijgen van kinderen de maatschappelijke loopbaan van de moeder niet in de weg mag staan. Dan wordt vergeten dat de eerste taak van de moeder toch is het zorgen voor het gezin, voor de kinderen. Aan de orde komt dat alle kinderen *in zonde ontvangen en geboren* worden. Kinderen zijn Adamskinderen. Onze kinderen zijn ten dode opgeschreven tenzij dat zij wederom geboren worden. Het hart dient vernieuwd te worden, waarachtige bekering is nodig. Alleen Christus is zonder zonde ontvangen en geboren om daarmee de zondige ontvangenis en geboorte van Gods kinderen voor Gods heilig aangezicht te bedekken. We lezen op blz. 20 "Als vader van de mensheid heeft Adam ons meegesleurd in de zonden en alleen de tweede Adam kan daaruit verlossen." Er worden ook *gehandicapte kinderen* geboren. We lezen op blz. 33 dat er heel wat gehandicapte kinderen zijn die beter af zijn dan onbekeerde dokters, ingenieurs en advocaten. Wie een gehandicapt kind krijgt, heeft doorgaans veel zorgen. De Heere heeft dan een speciale taak gegeven om voor dat kind te zorgen. Op

het gebed wil de Heere daarvoor ook kracht en wijsheid geven. De laatste bijdrage gaat over *afscheid nemen en sterven*. Het afscheid nemen begint eigenlijk al bij het doorknippen van de navelstreng. Dan gaat het kind zijn eigen leven leiden. Het is best een hele ervaring als het kind voor het eerst naar school gaat. Soms moet er ook heel wat verwerkt worden als het kind verkering krijgt. Het komt tot de huwelijksdag. Het boekje besluit met de volgende woorden: "Hoewel het hele leven een stukje sterven is, het is nog geen definitief afscheid. En toch zal dat er ook een keer van moeten komen. Dat is nog wat anders dan dat ze uit huis gaan. We zijn misschien nog niet oud, maar het komt een keer. Een laatste handdruk, een aai over je hoofd, een kus en dan ga je zelf alleen weg. Alleen de grote eeuwigheid in. Wat mooi als je bereid mag zijn. Dan word je losgemaakt van al je geliefden en mag je de hemel aandoen, om altijd bij de Heere te zijn. Je blijft van je kinderen houden, maar je mag ze overgeven aan de trouwe Verbondsgod. Hij kan beter voor onze kinderen en kleinkinderen zorgen dan wijzelf. Dat geloof geve God."

Vakantie op Texel

De Verrassing.nl
Veertien accommodaties, waaronder bungalows, caravans en vijf nieuwe chalets.

De Noordel
Particulier park achter De Verrassing. Vijf luxe bungalows met veel privacy. Kijk op deverrassing.nl voor de laatste renovatie.

De Noorderhoeve.nl
Twee vakantiewoningen voor zorgvakanties. Ook uitermate geschikt voor minder validen. Alle jaargetijden beschikbaar.

Boeken bij of werken op De Verrassing? Bel 0222 31 89 06 of kijk op www.deverrassing.nl

Friedensstimme

Evangelisatie en Bijbelverspreiding in de voormalige Sovjet-Unie

"...totdat Hij komt..."

Een nieuwe gemeente...

...uit het Chantenvolk, net onder de poolcirkel. Zestig gelovigen en belangstellenden komen samen in een kamer op 2^e etage van een flat in de stad Ljantor. De ruimte wordt te klein.

De gemeente heeft geofferd voor een stuk grond. De kosten van het eenvoudige gebedshuis op deze grond zijn weliswaar een fractie van wat het in het westen kost, maar toch is € 20.000 een heel bedrag. Wilt u steunen?

Postbus 15 | 2800 AA Gouda | TEL. 0182 - 538 544 | GIRO 41 32 334

Messias-belijdende Joden

Postbus 22 3860 AA Nijkerk

Voor informatie:
Ds. G. Bouw.
Tel.: 0172 - 470040
E-mail: g.bouw@solcon.nl

Steun de evangelieverkondiging door Messiasbelijdende Joden in Israël

Stort uw gift op rekening 37 78 53 496 (Rabobank) of 833 07 97 (Postbank)

Wij verzorgen graag een lezing of diaprojectie op uw gemeenteavond of verenigingsavond

Wie wordt de rechterhand van onze bestuurder? Jij?

Werken binnen de SGZZH is werken in een organisatie die volop in beweging is! Ontwikkelingen vanuit de overheid, bouwplannen op diverse locaties, leuke activiteiten op PR-gebied... de SGZZH staat niet stil! In onze boeiende organisatie is plaats voor een secretaresse die op directieniveau kan functioneren.

Secretaresse Raad van Bestuur

Functie

Als secretaresse Raad van Bestuur ben je dé rechterhand van onze bestuurder en speel je een centrale rol in onze organisatie! Je voert tal van secretariële taken uit zoals agenda- en e-mail-beheer, notulering en archivering. Maar je bereidt ook MT- en bouwvergaderingen voor en verzorgt correspondentie. Op het gebied van PR ben je het aanspreekpunt voor zowel interne als externe relaties. Kan jij al deze taken in de hand houden? En vind je het een uitdaging om te functioneren op directieniveau? Dan is dit jouw baan!

Profiel

Begrippen als integriteit, accuratesse en klantgerichtheid zijn je op het lijf geschreven. Daarnaast ben je communicatief sterk, zelfstandig en representatief. Je bent minimaal in het bezit van een diploma Directiesecretaresse management-assistente (niveau 4). Werkervaring in de zorg is een pré, maar geen must. Je standplaats? Capelle aan den IJssel. De functie is fulltime.

Meer informatie?

Neem contact op met de bestuurder, mr. W. Bos, (010) 207 58 58 of met de afdeling P&O, (010) 207 58 51.

Werken bij de SGZZH heeft meerwaarde!

De SGZZH onderscheidt zich door haar reformatorische identiteit. Juist deze identiteit geeft meerwaarde aan onze zorg- en dienstverlening voor cliënten, medewerkers en vrijwilligers uit de gereformeerde gezindte. Kom je werken bij de SGZZH? Dan verwachten wij van jou een positief christelijke levensovertuiging!

Informatie en sollicitatie

Kijk voor meer informatie op www.sgzzh.nl. Wil je solliciteren? Stuur je brief naar SGZZH, afdeling P&O, Wormerhoek 14b, 2905 TX Capelle a/d IJssel of mail naar pr@sgzzh.nl

SGZZH heeft veel waarde aan persoonlijke ontwikkeling van medewerkers, wat ook blijkt uit onze Investor in People erkenning.

VAKANTIE in de BETUWE

Voor rust en ruimte bent u welkom

Op onze boerderijcamping
DE VIJVERHOF in OMMEREN
Voor info: 0344 601973
Of www.vijverhof-ommeren.nl

Zorg dichtbij

Actief in uw regio!

Waar u ook woont, Agathos brengt zorg dichtbij:

- Huishoudelijke verzorging
- Persoonlijke verzorging
- Verpleging
- Psychosociale zorg

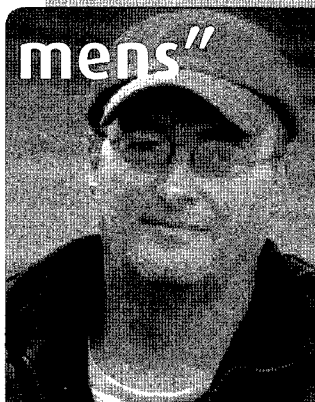
Bel de Zorglijn (010) 264 07 77 en u krijgt uw rayoncoördinator aan de lijn. Agathos stelt zelf indicaties voor veel zorgvragen. Kunnen we geen indicatie stellen? Dan begeleiden we u bij de CIZ-aanvraag. U ziet, ook indicatiestelling is onze zorg!

Agathos
THUISZORG
T 010 264 07 77 | www.agathos-thuiszorg.nl
Zorg met een eigen kleur

"Ik heb geen mens"

Dak- en thuislozen zijn vaak eenzaam en daarom kwetsbaar. Ontmoeting wil naast hen staan, door ze op te vangen, te begeleiden en te resocialiseren. Helpt u mee?

Meld u aan als donateur

Ontmoeting }
hulp aan dak- en thuislozen

www.ontmoeting.org

stichting
China

Wij hebben geen huis...
Ik leef op een vuilnisbelt!

Geef hen eten en een kinderbijbel

POSTBUS 1150 • 3900 BD VEENENDAAL
INFO@STICHTINGCHINA.NL • WWW.STICHTINGCHINA.NL
TELEFOON SECRETARIAAT/INFO: 0318 510 320

GIRO 320666 T.N.V. STICHTING CHINA